

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer : 2021 / 2021-08192
Raadsvergadering d.d. : 18 november 2021
Portefeuillehouder : J.G. Kramer
Programma : (1) Ynwenner en Bestjoer
Programmaonderdeel : -
Naam opsteller : S.K. Dijkstra (E-mail: s.dijkstra@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp : Procesafspraken en Gedragscode Integriteit
Begrotingswijziging : nee

Voorgesteld raadsbesluit

1. De bijgaande en als zodanig gewaarmerkte 'Gedragscode houdende integriteitsbepalingen voor de raadsleden Noardeast-Fryslân 2021' vast te stellen.
2. De bijgaande en als zodanig gewaarmerkte 'Procesafspraken over de handhaving van de integriteit van het gemeentebestuur Noardeast-Fryslân 2021' vast te stellen.

Inleiding

In januari 2019 heeft de raad de Gedragscode integriteit voor raadsleden vastgesteld. Deze is na bijna drie jaar tegen het licht gehouden en gemoderniseerd. Daarnaast is duidelijk geworden dat het zinvol is om een set procesafspraken te hebben over hoe te handelen bij een vermeende integriteitschending.

Tijdens de trainingen integriteit is de raad duidelijk geworden dat er in den lande toegankelijker en modernere versies van de gedragscode integriteit gebruikt worden dan de door de raad in januari 2019 vastgestelde versie van Noardeast-Fryslân. Het presidium heeft daarom een werkgroep Integriteit in het leven geroepen die zich in dit onderwerp heeft verdiept. De werkgroep bestond uit de raadsleden mevr. R. Slijver, dhr. W. van der Veen en dhr. J. Dekkema, de burgemeester als portefeuillehouder en de griffier als ondersteuner.

Deze werkgroep heeft het presidium voorgesteld om bijgaande twee documenten voor te leggen aan de raad. Daarbij gaat het om een nieuwe Gedragscode en om een set Procesafspraken. Beide documenten zijn ontwikkeld door de gemeente Zandvoort en bevatten een moderne en toegankelijke set integriteitsafspraken.

Beoogd effect

Eén van de kerndoelen van programma (1) Ynwenner en bestjoer is:
Open, transparante, interactieve en integere bestuursorganen.

In Noardeast-Fryslân is op diverse manieren aandacht besteed aan het onderwerp politieke en bestuurlijke integriteit. Dit heeft onder meer geleid tot de wens een nieuwe gedragscode te ontwikkelen. Een complete code in heldere taal is van grote betekenis voor zowel zorgvuldige naleving van de regels als de handhaving ervan. De code heeft, met andere woorden, zowel een preventieve als een repressieve functie. In de code is het aantal bepalingen beperkt en helder omschreven. Ter verduidelijking zijn praktische, herkenbare voorbeelden per artikel toegevoegd.

Een goede gedragscode heeft een aantal basale kenmerken. De gedragscode:

- ontlast de morele oordeelsvorming van individuen;
- stelt de norm;
- definieert specifieke handelingen als schendingen;
- maakt zorgvuldig optreden tegen schendingen mogelijk.

De Gedragscode wil duidelijkheid geven over wat de wet vraagt van raadsleden. Daarmee beoogt de code raadsleden in eerste instantie te beschermen tegen onnodige misstappen. Via de Gedragscode wordt helderder wat onder wel/niet integer bestuur verstaan moet worden.

Het bij meerderheid vaststellen van een gedragscode voor de bestuursorganen is voor de gemeenteraad een wettelijke verplichting; het maken van procesafspraken omtrent de naleving en handhaving ervan is een keuze.

Afspraken over hoe te handelen in geval van een vermoeden van een schending van de regels uit deze gedragscode zijn separaat vastgelegd in de Procesafspraken integriteit. De Procesafspraken geven open en transparant aan, hoe te handelen bij mogelijke integriteitsschendingen.

Argumenten

1.1 Een Gedragscode integriteit is een wettelijke verplichting

Op grond van artikel 15 lid 3 van de Gemeentewet is een gedragscode integriteit voor raadsleden verplicht.

1.2 De gedragscode is bedoeld als moreel kompas om de bestuurlijke integriteit te versterken.

Met de gedragscode hebben politieke ambtsdragers een instrument in handen dat dient als houvast in hun functioneren. Wat integer is en wat niet is in een veranderende maatschappij niet altijd even duidelijk aan te geven. Normen en waarden veranderen en soms is het niet helder wat we van elkaar kunnen verwachten en toestaan. Dit kan misverstanden opleveren. In veel situaties is de grens "goed/fout" haarscherp te trekken, maar juist de schemerzones verdienen aandacht, omdat zich daar vooral de dilemma's voordoen. De gedragscodes zijn bedoeld als toetssteen om te beoordelen of er sprake is van niet-integer handelen.

1.3 De nieuw voorgestelde Gedragscode is helderder en concreter dan de bestaande code.

Bovendien zijn per artikel sprekende voorbeelden opgenomen.

Het presidium is op 27 oktober 2021 akkoord gegaan met de nieuwe Gedragscode.

2.1 Een goed integriteitsbeleid is niet alleen het vaststellen van een gedragscode en het implementeren van het beleid, het is ook het handhaven ervan.

Daarom wordt voorgesteld om ook een set procesafspraken vast te stellen waarin helder wordt aangegeven hoe te handelen bij mogelijke integriteitsschendingen. De gedragscode is een beoordelingskader en een leidraad bij twijfel, vragen en discussies. Het niet naleven van de gedragscode heeft geen rechtsgevolgen. Sprake is van zelfbinding. De raadsleden bepalen zelf de regels. De gedragscode is niet vrijblijvend. De bestuurders kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en politieke gevolgen hebben.

2.2 De raad acht het zinvol om in Noardeast-Fryslân procesafspraken integriteit met elkaar te maken.

Op 17 september 2020 was er voor de raad een workshop over integriteit. Deze keer ging het vooral over het nut van het maken van procesafspraken. Conclusie was dat het zinvol is om ook in Noardeast dergelijke procesafspraken met elkaar te maken. Vanuit de raad heeft een werkgroepje zich daar in voorbereidende zin over gebogen. Het presidium heeft op 28 september 2020 daarin de raadsleden mevr. R. Slijver en de heren J. Dekkema en W. van der Veen benoemd, ondersteund door de burgemeester en griffier.

Op 28 juni 2021 heeft het presidium met bijgaande Procesafspraken ingestemd. De Procesafspraken gelden ook voor de leden van het college en ook het college heeft ermee ingestemd.

Mevr. Slijver heeft tijdens de raadsexcursie een presentatie gegeven over de Procesafspraken.

Uw raad wordt nu gevraagd de Procesafspraken vast te stellen.

Kanttelingen en risico's

1.1 Er zijn gedragscodes in vele vormen.

De VNG heeft een model gedragscode, maar deze wordt door werkgroep en presidium als minder hanteerbaar beschouwd. Diverse gemeenten hebben een eigen code ontwikkeld, wel of niet samen met een set procesafspraken. Dit hoort ook bij de gemeentelijke beleidsvrijheid. Uiteindelijk blijft de wet bepalend.

Financiën

Met het vaststellen van de nieuwe gedragscode en procesafspraken gaan geen kosten gemoeid. Wel zou een eventueel door de burgemeester in te stellen integriteitsonderzoek kosten met zich mee kunnen brengen, maar deze kunnen vanuit de bestaande budgetten betaald worden.

Vervolg en planning

De werkgroep heeft op 27 augustus een presentatie aan de raad gegeven over de Procesafspraken. Op 11 november zal er een (korte) presentatie zijn van de nieuwe Gedragscode. In it Beslút van 18 november kunnen beide documenten dan worden vastgesteld door de raad.

Communicatie + Participatie

Gedragscode en Procesafspraken hebben alleen interne, politieke binding. Externe communicatie is derhalve niet nodig.

Bijlagen

1. Gedragscode houdende integriteitsbepalingen voor de raadsleden Noardeast-Fryslân 2021;
2. Procesafspraken over de handhaving van de integriteit van het gemeentebestuur Noardeast-Fryslân 2021.

Dokkum, 27 oktober 2021

Het presidium van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de griffier, mr. S.K. Dijkstra

de burgemeester, mr. J.G. Kramer